

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer ha-Milu'im

Schönhack, Joseph

קאהנייט, יוסף

Varsha, 629 = 1869

ל תוא

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9688

(שניידען, שיידען) ענין הברלה .
כרת ל"מ (צמדכר טו לא) תכרת הנפש (אויסראַטמען).
כרת (יכו' כלאים ד) בשאין הכרתים מכוונים (ד' שטאַטמע) הגזע', ועי"ע כוורת.
כרתן תר' כרפס (אסטר חו) כרתנן . (צרכות ט:) בין תכלת לכרתי (לויך, לויכ-גרין) מראה כרתי וכרפס, עיי"ע כרפס ובהערה שם.
כש (מסהדרין לו:) נחש מכיש; מע' כש ה (קלאַפּען; שטעכען) כע' טרק ב . או הוא כמו "נשך ושך" (צ"ק כנ:); השך בו את הנחש כו' מכיש בסייף; ענין דקירה וחפירה (צ"צ נד.) שהכיש בה מכוש אחד.
כשר תר' כאיש מגן (משלי ו יא) היך נכרא כשרא; כע' קסר ב, וצ"ל "כשרא" cassida (העלם) לבוש בקסרא וסגן .
כתל (חולין יז:) כתלי דחורי (שינקען) בע' קתל, ובמגילה (יג.) הגיר' קדלי .
כתש (כלאים ה) ואם היה שער כותש; מל"מ (אַנשטאַסען, בעריהרען) ענין קרוב ונגיעה .

ל

לאכסא ת' תחת רגליו (איכה ג לד) תחות לאכסא דרגלוהי; כע' לתת א *λοσος* (שראַגע) כף הרגל עד האצבעות שהולך בשפוע .
לאית (ת' משלי כה יד) כמו "לא אית" (אויט ניכט) .
לבד ת"י בגבחתו (ויקרא יג נה) בלבדיה (צאַטטיגע) מע' לבד ב' ; פ' בגד החדש בעודו מסובך בצמר, וכן ת"א "בחדתותיה" .
לבט (צ"ר נג) להביא עליו לבטי לבוטי; מל"מ (שטרויכלען), ובלשון ערבי לב"ט (ניעדער שלאגען) .
לוביא (יכו' שנת ה) אינון צווחין ליה לוביא; מין פול (א' ארט באַהנען) .
לבסים (מעסרות צ) היה עושה בלבסים; צ"ל "בבלבסין", עיי"ע בלופסין; הוא מין האנה .
לבקן (צכוות מה:) הנחר והלבקן *λευκους* (גלענצענד, ווייס) . ובכרכות (נח:) הגיר' "לווקן" .
לברות (מגילה טז:) מרדה דלברות; כמו "לבורניא" עיי"ע (א' ארט שיפּע) .
לגי (יומא פג:) אהדרוה בלגי וצעי (שלויד) לגינין של יין, גי' הערוך "פלוגי" .
ליגא (ספרי טזא) על ד' כנפות פרט ליגא [לליגא] כו' שאינן מרובעין; מין בגד חשוב, ע"ע לגין ב .
לגטא שנאמר כו' נתן אברהם מתנות (ילמד' נח) *legatum* (טעם-טאַמענט) .
לגיין (וי"ר טז) קורא הקב"ה לגיונות שלו; צ"ל "אלוגיונות *elogium* (צייגניס, אויפֿשריפּט) ספר זכרון המעשים. לגלג

לא (יומא כ:) ; עיי"ע חרגא .
לאו (חולין קמא.) לאו שניתק לעשה; כמו "לא" (ניכט, א' פֿערבאַט) .
לאיטור (ספרי צרכה) ללאיטור שהיה עומד על הבימה ונשכר לו לאחד לדבר על ידיו *lator* (פֿאַרטרע-גער) מסדר דברים [להצדיק הנשפט] .
 דואה שז"ל "אוסריס לו לובדקום אחד", ע"ע, שהוא עיר בן אמונות גדול וחזק, כי הוא דרש על פסוק אוסרי לגן עיר ה, וע"ז אמר שאפי' גפן שכחו רע אוסריס כו', ומלת "לו" של לובדקום, שהיה נראה להם כפול והשמיקוה, גרמה זה הטעות .

לגרג (סה"ר, הביאני) תנוק כו' לגלוגו עלי אהבה (שטאממעלן) ענ' עלוג וגמגום.

לגן (מכומ' ט) לגנה של תרומה (בעטט) ערוגה [לדעת הר"ב]. ת' ושם חמה שורה (ישעיה כח כה) חטין על לגנין [גיר' הערוך] λεγνη (זוים, איינפאסונג) שפה וגבול, ונוסתתנו „חטין על בייר“.

לגש (יכו' שנת ז) לכש כו' לוגשא λυγος (בוימוואלוויידע) מין ערבה.

לידתא (ישע' יג ח) כלידתא יווען (גבאָהערערין) יולדה.

להבא (ת"י שמוס ג ז) בלהבי אישתא (פלאממע). (נמוס ג ג) ולהוב וצלהוב סייפין (גלאַנץ).

להה ת' ויגהר (מ"ז ד לד) ואלהי (זיך ניעדערבייגען) ע"ע לחת ב.

להט (ריס ח"ר) מה ראיתם בע"ז שאתם להוטין אחריה; מלש' לוחט שבמקרא (ברענגען פֿאַר בעגירדע) וכן ידובר גם בלש' יוני ורומי.

להט (יכו' סוף נדה) אלקי להטיא נפקין קדמאי (לעבהאפֿט) שלוהט ויש בו חיות.

לואי (נרכוס כה:) אמר להם ולואי. ת' ולו (יהושע ז ז) ולווי (אַ ווען דאָך) כע' הלואי.

לואי לוי (בוטער, מילך) ת' חלב או חמאה (אויב כ"ז, כ"ו).

לוה (נכח' כס לד) ילוה אישי (זיך אנשליסען, צובינדען). (יומח' נד:) כאיש המעורה בלויה שלו; באשתו.

לווט ת' קללה (נכח' כז יב) לווט (פֿלוד). **לווקן** ע"ע לבקן לעיל.

לחוד ת"י גם (דכר' כח סא) לחוד (אויך; זאָנאר). (נכח' כס.) ינאי לחוד ויוחנן לחוד (בעזאָנדער, אנדערס).

לחיי (כוח גיג) אם יפרקך גברא כו' לחיי (איוט רעכט, גוט) [הרבה בש"ס].

לחלוחית של דוד קיימת (סנה' מט.) מע' לח א (לעבענס-זאפֿט).

לחלוחתא אכורה משום תערובת דגים קטנים (יכו' ע"ז ז); ערוב מין דגים קטנים, נקרא גם „צחנתא“ ע"ע.

לחם (דני' סא) עכר לחם רב (גאסט-מאהל; בראדט) סעודה, ובל"ע לח"ם (פֿלייש).

לחשא (שמוס ז יא) בלחשיהון כן (צויבער שפרוך; צישען, פֿליזטערן) דבור קוסמין.

למאה (ויק' יא ל) ל"מ א' ארט איידעקסע).

למוס ת' [צרי] ולוש (נכח' לו כה) ולמוס (לאַמוס) מין צמח בשמי טוב, ע"ע למס ובלס"ו למ"ס (פיסטאצייען) מין פרי.

למוס (מדרש שמואל ז) ללמוס שעבר עני על פתחו לפני שולחנו; לדעתי צ"ל „מגירס“ (א' קאך) יודע לבשל ועורך שולחן לאכל.

ליוש (יכו' חגיגה ג) נחת ושקע כהדין ליוש (קנעטטער) הלש עיסה.

לכא (תכ"ש, גם ושתי) לכא אכיל (היער) פה, כאן.

לכד (משלי כו יז) דלכד באורדנוי (פֿאססען) אוחו.

לכוס (ספרי מסות) אשר יבוא באש כגון הלכוסים כו' והקדירות; צ"ל „לבוסים“ λεβης (קעססעל) יורה.

לולב ת' ענף עץ עבות (ויק' כג ט) לולבין (פאלמצווייגע).

לוריבא (נדר' מט.) לוריבא דקרא (ד' אינגערע, ווייכע) הלב והפנימיות.

לולניות (ע"ז ח:) שנעצו כו' לולניות של ברזל; צ"ל „לונביאות“ λουβη

לירית, או לילין (ת"י נמדכר ו כד) וינטרינד מן לילי. (נדס כד:) דמות לילית כו' שיש לו בנפים, (עירוב' ק:)

ק: ומגדלת שיער כלילית; מין שודית
מוקת [עיי' זוהר אחרי].

א) למד ל"ם (לעהרנען; געאיבט,
געוואָהנט) פרה למוד מדבר
(רמיה ז' כד) ענ' הרגל.

ב) למד (כלים ה) עשה בו למודין
(רייפֿען) פי' מסגרות
וחשוקים.

לומיז (מוס' זכור' ה) התפיו והלומיז
[מומין], נראה שצ"ל כמו בש"ם
(גס מד.) "התמיר והלופין", כדמפרש
שם, ע"ע.

למלם (פסיק' ו) היו ישראל מלמלאים.
(גס) לא לימלם (מורמעלן) ענ'
תלונה, ע"ע מרמ' לקמן.

לון (סה"ר, צוארד) כלונית של מרגליות
linea [margaritum] (א' שמו
[פערלען] ובל"ם חרוזים.

לן לנא, בל"מ לנו (צוא אנו).

לנשן (אגדה נראשית יב) שאלו היית
לנשן ומל בידך כו' וגורף
ביבין; לדעתו צ"ל "לנשן" *lanterna*
(לאמפע, לאמערנע) עששית, כי היא
מלאכה הנעשית בלילה, והמפרש כתב
מטפחת; אבל מה לה ולביבין?
לינן (ירו' פאה ג) ; כמו "לית אנן".

לסס (ירו' שנת ד) חפי לסופות אסור
לטלשין. (ירו' זינס ה) חפיל
סוסות *siros* (ווייטצען, געטריידע)
מחצלאות גדולות לכסות התבואה.
רעיר (ס"י צר"ח' ז) זבין מיא דלעיל
(אבער האלב).

לען (ת"י דצ"ר כ"ח) כלענתא דמותא
(ווערמוט) צמח אשפיתון, ור"ם
גאון תרג' את הלענה חנד"ל בל"ע,
עיי' תוה"א ח"ב הערה כב.

לפם (חולין פד.) יקה לפסו לשרא
דגנים; צ"ל ללפסו" (קעססעל)
יורה לתבשיל.

לפף (ז"מ עד.) מחוסר לפוסי ויבושי

(ותעלצען, קנעטטען) ענ' גלגול, מע'
לף א

לופר (ז"ר סח) לופרין וראשי אומין
elaphros (ריסטג, געוואנדעט)
זריוס ומהירים.

ליצנותא (קהל' ז' ז) ליצנותא הוא
(שפאָטשערייא) ל"ם.

לוק (נו"ר, ותאמר אלקמה) מעט
תפסה לוקו מאותה שבבית שהוא
מצפה לה, *locus* (לאגע) פי' מעט פעל
עליה מצב אותה שבבית שהלא היא
היתה מצפה לה ללקושה, וזו לא
אספה רק מעט.

לקח ל"ם (נעהמען). (ז"ז ד ו)
לוקחי חטים (קויפֿען), בש"ם
"לקוחות" שקנו הדבר.

א) לקט (מ"ט ג' ח) מלקטין פשרי
דטבת (זיך ערגעטצען) ענ'
ענג.

ב) לקט ת' חושבי עצים (יוס' ט כג)
מלקטיא. (הויען, שניידען);
ומזה ת"י מלקחים (שמו' כה לה) מלקט.
(שנה ז.) במלקט ורהיטני (צאנגע,
בייסצאנגע) מין צבת חד וחריף לחתוך
ולקוץ בו פתילות או שיער. (מ"ז ז יט)
עובד שושנתא. לקיט (אויסגעהויען,
גראווירט).

ג) לקט (כמו' כד.) ומחלפא בלקיט;
שכיר ללקט ולחצוב עצים
וכדומה.

לקטא (אי"ר, רבתי עם) לא יהבת
לי לוקטא לוקטא; הישב חכם
אחד להגיה שהוא מלה אחת, וצ"ל "לא
יהבת לי לקטלפטא" ע"ע, שענינו "מעט
מעט לאחדים" (רעשייל).

לקני (חולין סג.) שם עוף טהור.

לקש (צר"ח' ל מז) לקשיא ללבן
(שפעטיגע) ענ' אחור הפעולה,
ל"מ.

לקותא (דצ"ר' לז לז) ולקותהון כעס
עמורה (בעשעדינגונג,
שלאגען

לרע (נרע' א ז) דמלרע לרקיע(אונטער-האלב).
לש'ים (נרע' יח ו) לרשי (קנעטטען).
 (שמות יב לט) ואפי ית לרשא (טייג).
לשכה (ירמיה לה ד) לשכת רברביא (צייטמער) חדר ומעון. *λεσχη*.
 (ערהאלונגס אָרט), צוא אָפֿענטליכע אנגעלעגענהייט).
לשן (משלי ל יוד) לא תלשן עבדא (פֿערלוימדען) ל"ם.
לשש (חוס' שזיעית ה) הלשישות והלביצין; מין צמח שצובעים בו.

מ

מאה מאוון (שמ"א כט ז) למאון ולא לפין(שמות כח יב) רבני מאותא (הונדערטע).
מאהא (תר"ש א ז) ונעימת פומיה היך מאחא (בוטער) חמאה, כמו חלקו מחמאות".
מאין (ת"י שמו' יד כו) ויתובון מאין על מצראי (וואסער).
מאך ת' רפדתי (ליוז יו יג) מאכית (אונטער בעטען, ניעדער לעגען) ענ' הצעה והשפלה, כע' מך א' וב'.
מאינון (פסיק'ל) ועורות תחשים מאינון, צ"ל "מיינון" כבירושלמי, ע"ע.
מאים (קה"ר, יש רעה) המערב כו' מי מאים בדבש *mus* (פארא-דז-אפֿעל) מין תפוח ארוכי ובשרו מתוק ממראה ירוק (געלבליד).
מאסי ת' מרפא (משלי ד כז) מאסי (היילונג) כע' מס א.
מארג (חוס' פאס א) המארג חייב בתחלתו; כע' מרג ג, ששומט מעט מעט.
מארמאין מארסוון (ווי"ל לד) ע"ע זמין לעיל.

מאורע (שנח כד.) מעין המאורע (בעגעבענהייט, עראייגניס) ממקרה וזכר היום.
מאושכן (נכו' מד:) מל"ט, מרוח אשך; פי' בעל אשכים (האָדען) גדולים.
מאית (ישע' לח א) ארי מאית את (שמערבען).
מאתן ת' מאתים (נרע' לז ט ו) מאתן (צווייא הונדערט).
מבדה לי (שה"ר, מי יתנד); כמו "מבוה" (פֿעראכטען).
מבהתנא (משלי י ה) ברא הוא מבהתנא (שאַנדליכער) מע' בהת.

מבטין (ת' ליוז כה י) בע' בטן ד (מראכטיג מאכען).
מבן מבינה (נ"ר עט) אשאל לי מבאניך (בעזען) שבמים וכפות דקלים שמטאטאין בם, ובקה"ר (טוב ילד) צ"ל "כי מביני סורייתא".

מבע (א) (דנכ' לז לה) ומבע דעתיד להון (איילען) מע' בע'.
מבע (ב) ת' יפיה (משלי יט ה) מביע (רעדען) מל"ט. נוס' אחר "מוועי".

מבעה ת"י כלחך השור (נמד' כז ד) היכסא דמבעין חורתא (אבפֿרעסען).
מבעור (ישע' ל יד) למחתי נור ממבעור (העערד) כירה.

מברא (נלוס' ז:) ואי איכא מברא; כמו "מעברא" (א' פֿאָהרע) כעין אניה שמוחה לעבור בה את הנהר.
מברי (פסל' מז ד) הות לי דמעתני למברי (נאהרונג) מזון; מע' ברה א לעיל.

מברכתא (ירו' פוסק א) מברכתא הית' עוברת כו' ועוסקין בצרכי עצמן. *mercatus* (קויפֿער, האנדלסמאן; האנדל טרייבער) פי' סוחרים ושיורא, עיי'